

Insolvence podle z. č. 182/2006 Sb.

Úpadek

Dlužník je v úpadku

- Má více věřitelů
- Má peněžité závazky po lhůtě splatnosti po dobu delší než 30 dnů a tyto závazky **není schopen plnit.**

Má se za to, že není schopen plnit své peněžité závazky, jestliže

- zastavil platby
- neplní závazky po dobu delší než 3 měsíce po lhůtě splatnosti
- Není možno dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek výkonem rozhodnutí nebo exekucí
- Nesplnil povinnosti předložit seznamy podle § 104 odst. 1 IZ

Dlužník je předlužen

- dlužník je podnikatelem
- má více věřitelů
- souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku.

Hrozící úpadek

Dlužník je v hrozícím úpadku

O hrozící úpadek jde tehdy, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník nebude schopen řádně a včas splnit podstatnou část svých peněžitých závazků.

Zásady insolvenčního řízení

- Zákaz nespravedlivého poškození nebo nedovoleného zvýhodnění účastníků řízení
- Rychlé, hospodárné a co nejvyšší uspokojení věřitelů
- Věřitelé , kteří mají totožné nebo obdobné postavení, mají v insolvenčním řízení rovné možnosti
- Práva věřitele nabytá v dobré víře před zahájením insolvenčního řízení nelze omezit rozhodnutím insolvenčního soudu ani postupem insolvenčního správce
- Věřitelé jsou povinni zdržet se jednání směřujícího k uspokojení jejich pohledávek mimo insolvenční řízení.

Způsob řešení úpadku

konkurs

Na základě rozhodnutí o prohlášení konkursu jsou zjištěné pohledávky věřitelů uspokojeny poměrně t výsledku zpeněžení majetkové podstaty. Neuspokojené pohledávky nebo jejich části nezanikají.

reorganizace

Postupné uspokojování pohledávek věřitelů při zachování provozu dlužníka závodu, zajištěno reorganizačním plánem, který schvaluje soud a v němž jsou uvedena ozdravná opatření. Průběžná kontrola plnění plánu ze strany věřitelů.

oddlužení

Pro dlužníky, kteří nejsou podnikateli – návrh na oddlužení se podává současně s insolvenčním návrhem, oddlužení lze provést zpeněžením majetkové podstaty nebo plněním splátkového kalendáře.

Průběh insolvenčního řízení

Zahájení – jen na návrh, podnikatel je povinen podat návrh poté, co se dověděl nebo při náležitě péči měl dovědět o svém úpadku - § 98 IZ

Účinky spojené se zahájením: pohledávky nelze uplatnit žalobou, ale jen přihláškou, právo na uspokojení věřitele ze zajištění lze uplatnit nebo nově nabýt jen za podmínek IZ, výkon rozhodnutí nebo exekuci na majetek náležející do majetkové podstaty lze nařídit nebo zahájit, ale nelze provést. Dlužník je povinen zdržet se od okamžiku, kdy nastaly účinky spojené se zahájením insolvenčního řízení nakládání s majetkovou podstatou (§ 111 IZ). Možnost vydat předběžné opatření - § 113

Soud návrh projedná a vydá rozhodnutí o úpadku, pokud osvědčením nebo dokazováním zjistí, že dlužník v úpadku opravdu je nebo že mu úpadek hrozí.

Účinky rozhodnutí o úpadku: trvají účinky předběžného opatření (§ 113 IZ),
v rozsahu, v němž dlužník není oprávněn nakládat s majetkovou podstatou přechází právo nakládat s majetkovou podstatou na insolvenčního správce.

Soud spojí s rozhodnutím o úpadku rozhodnutí o prohlášení konkursu, je-li dlužníkem osoba, u níž zákon vylučuje řešení úpadku reorganizací nebo oddlužením, v ostatních případech samostatně rozhodne o řešení úpadku.

Další postup je dán způsobem řešení úpadku.

Konkurs

Účinky prohlášení konkursu: přerušení likvidace, na insolvenčního správce přechází oprávnění nakládat s majetkovou podstatou i výkon práv a plnění povinností, které přísluší dlužníkovi, pokud souvisí s majetkovou podstatou. Nesplatné pohledávky proti dlužníkovi se považují za splatné, zanikají jednostranné úkony dlužníka, které se týkají majetkové podstaty (např. plné moci). Provoz dlužníka závodu skončí prodejem závodu jednou smlouvou v rámci zpeněžení majetkové podstaty nebo rozhodnutím insolvenčního soudu vydaným na návrh insolvenčního správce. Přerušují se soudní, správní a jiná řízení o právech a povinnostech, které se týkají majetkové podstaty, zaniká společné jmění manželů.

Zpeněžení majetkové podstaty: převedení veškerého majetku na peníze za účelem uspokojení věřitelů. Způsob: veřejná dražba, prodej věcí podle ustanovení o výkonu rozhodnutí, prodej mimo dražbu.

Nakládání s výtěžkem zpeněžení: uspokojení pohledávek zajištěných věřitelů

Konečná zpráva insolvenčního správce, vyúčtování odměny a výdajů.

Rozvrhové usnesení – určení částek, které mají být vyplaceny věřitelům.

Zrušení konkursu po obdržení zprávy insolvenčního správce o splnění rozvrhového usnesení.

Souvislosti s korporáčním právem

Souvislost s likvidací

Likvidátor

Oznámí vstup do likvidace všem známým věřitelům, oznámení zveřejní s výzvou pro věřitele, aby přihlásili svoje pohledávky ve lhůtě, kterou stanoví

Sestaví zahajovací rozvahu a soupis jmění právnické osoby

Vydá soupis proti úhradě nákladů každému věřiteli, který o to požádá

Z likvidační podstaty **uhradí**: přednostně pohledávky zaměstnanců

Zjistí-li likvidátor v průběhu likvidace úpadek, **podá insolvenční návrh**.

Pokud byl osvědčen úpadek PO, zrušuje se bez likvidace zrušením konkursu po splnění rozvrhového usnesení nebo zrušením konkursu proto, že majetek je zcela nepostačující. PO vstoupí v těchto případech do likvidace, pokud se po skončení insolvenčního řízení objeví nějaký majetek (§ 173/2 NOZ).

Postup likvidátora ve vazbě na insolvenční

Postup likvidátora v tomto případě

Likvidátor podstatu zpeněží a nestačí-li likvidační podstata ke splnění všech dluhů, likvidátor uhradí 1) náklady likvidace, 2) pohledávky zaměstnanců, 3) pohledávky ostatních věřitelů (§ 201 NOZ).

Zpeněžení se nezdaří v celém rozsahu likvidační podstaty: vyrovnají se náklady první a druhé skupiny, zbytek nabídne likvidátor věřitelům 3. skupiny k úhradě dluhů (§ 202 odst. 1 NOZ).

Zpeněžení se nezdaří ani v části: likvidátor nabídne likvidační podstatu k převzetí všem věřitelům. Těm, kteří převezmou, náleží podíl určený poměrem výše jejich pohledávek, ve zbytku jejich pohledávky zanikají. Odmítne-li věřitel převzít, považuje se jeho pohledávky za zaniklou (§ 202 odst. 2 NOZ).

Pokud odmítnou převzetí likvidační podstaty všichni věřitelé: podstata přechází dnem zániku právnické osoby na stát (§ 204 odst. 1 NOZ).

Postavení členů orgánů obchodních korporací

Diskvalifikace - § 63 ZOK

Korporace je úpadcem a je vedeno insolvenční řízení

Rozhoduje insolvenční soud i bez návrhu

Zákaz výkonu funkce po dobu 3 let od právní moci rozhodnutí o vyloučení

Člen statutárního orgánu byl ve funkci v době vydání rozhodnutí o úpadku a výkon funkce vedl k úpadku obchodní korporace (§ 64/1)

Člen statutárního orgánu byl ve funkci v době po vydání rozhodnutí o úpadku a svým jednáním zřejmě přispěl ke snížení majetkové podstaty a k poškození věřitelů (§ 64/2)

Člen statutárního orgánu již ve funkci v době vydání rozhodnutí o úpadku nebyl, ale jeho dosavadní jednání k úpadku obch. korporace zřejmě přispělo (§ 63 odst. 2 ZOK)

Diskvalifikace

soud nerozhodne o vyloučení (§ 64 odst. 3)

- rizikovní manažeři: členy orgánu se stali v době hrozícího úpadku (výjimka – jednali podle § 64 odst. 1)
- kdo prokáže, že vynaložil takovou péči, kterou by v obdobné situaci vynaložila jiná rozumně pečlivá osoba v obdobném postavení

Diskvalifikace mimo insolvenční řízení (§ 65)

soud může rozhodnout, že vylučuje (§ 65)

- člena orgánu, který v posl. 3 letech opakovaně a závažně porušoval péči řádného hospodáře
- toho, kdo je povinen k náhradě újmy vzniklé z porušení péče řádného hospodáře

Procesní souvislosti

Řízení se vede před krajským soudem, v jehož obvodu má společnost sídlo, řízení může být zahájeno na návrh osoby, která má na rozhodnutí o diskvalifikaci důležitý zájem, řízení může být zahájeno i bez návrhu, pokud se soud dozví o skutečnostech důvodných pro vyloučení.

Opětovné vyloučení a výjimky z vyloučení (§ 67)

Opětovné vyloučení

Opětovně soud vyloučí osobu, která porušila zákaz uložený jí v rozhodnutí o diskvalifikaci, opětovné vyloučení může být až na 10 let, lhůta začíná běžet právní mocí rozhodnutí o opětovném vyloučení.

Výjimky z vyloučení

soud může rozhodnout, že nevylučuje

jsou dány důvody vyloučení

osoba byla vyloučena

Osoba může za podmínek daných v rozhodnutí zůstat členem st. orgánu jiné obch. korporace, pokud dosavadní výkon funkce neodůvodňuje vyloučení a pokud by vyloučení mohlo vést k poškození oprávněných zájmů této korporace nebo jejích věřitelů

Důsledky diskvalifikace - § 66 ZOK

Právní mocí rozhodnutí o vyloučení

- osoba přestává být členem statutárního orgánu ve všech obchodních korporacích

Zánik funkce oznámí insolvenční soud rejstříkovému soudu

Důsledky porušení péče řádného hospodáře (§ 53 ZOK)

- **ručení za splnění povinností obchodní korporace**, pokud

- bylo rozhodnuto, že korporace je v úpadku a
- člen orgánu věděl nebo mohl vědět o hrozícím úpadku a v rozporu s péčí řádného hospodáře neučinil za účelem odvrácení úpadku vše potřebné a rozumně předpokladatelné (§ 68 ZOK)

- **vydání prospěchu získaného od společnosti**

Členové orgánů vydají prospěch získaný ze smlouvy o výkonu funkce i jiný prospěch za poslední 2 roky před právní mocí rozhodnutí o úpadku - § 62

Povinnost podat insolvenční návrh podle IZ

Dlužník – podnikatel **je povinen podat insolvenční návrh** bez zbytečného odkladu poté, co se dověděl nebo se při náležitě pečlivosti měl dovědět o svém úpadku.

Povinnost je uložena i zákonným zástupcům a statutárnímu orgánu, též likvidátorovi dlužníka, který je právnickou osobou v likvidaci. (§ 98 IZ)

Osoba, která nepodala insolvenční návrh, **odpovídá věřiteli za škodu nebo újmu** způsobenou porušením této povinnosti.

Škoda nebo újma = rozdíl mezi výší pohledávky přihlášené věřitelem k uspokojení v insolvenčním řízení a částkou, kterou věřitel na uspokojení pohledávky obdržel.

Zproštění se odpovědnosti: osoba se odpovědnosti zprostí, pokud prokáže, že porušení povinnosti podat insolvenční návrh nemělo vliv na rozsah částky určené k uspokojení pohledávky nebo povinnost nesplnila vzhledem k objektivním okolnostem. (§ 99)

29 Cdo 4824/2007

- 1) Žalovaný jménem společnosti, jejímž byl jednatelem, požádal dne 7. března 2005 žalobce o zpracování cenové nabídky na dodávku a montáž oplocení novostavby rodinného domku ve Z. o délce 100 metrů a dne 21. dubna 2005 předmět díla objednal.
- 2) Po provedení díla zaslal žalobce společnosti fakturu č. 10/2005 na částku 51.257,- Kč, splatnou dne 17. května 2005. Dopisem ze dne 15. listopadu 2005 žalobce společnost znovu vyzval k zaplacení fakturované částky.
- 3) Usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 14. dubna 2006, č. j. 12 K 150/2005 - 465, byl na majetek společnosti prohlášen konkurs a správkyň konkursní podstaty byla jmenována JUDr. I. R. Z odůvodnění usnesení se mj. podává, že podle zápisu z mimořádné valné hromady společnost dlouhodobě nehradí splatné závazky a že žalovaný připustil, že společnost se od počátku roku 2004 potýká s finančními problémy; oprávněnost návrhu na prohlášení konkursu na majetek společnosti nakonec žalovaný dne 23. února 2006 sám uznal a vyslovil s ním souhlas.
- 4) Dne 11. a 19. prosince 2006 správkyň konkursní podstaty sdělila soudu, že účetnictví společnosti bylo vedeno nesprávně a neprůkazně, nepodává tedy objektivní pohled o stavu majetku a závazků společnosti ke dni prohlášení konkursu, že však vůči žalovanému neuplatnila žádný nárok na náhradu škody.

Pravomocným usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 24. října 2007, č. j. 12 K 150/2005-565, byl zrušen konkurs na majetek společnosti z důvodu, že její majetek nepostačuje k úhradě nákladů konkursu, a dne 10. května 2008 byla společnost z toho důvodu i vymazána z obchodního rejstříku a tím zanikla bez právního nástupce. K tomu dovolací soud uzavřel, že na projednávanou věc tato skutečnost nemá vliv, když spor je veden mezi dovolatelem jako věřitelem společnosti a žalovaným jako (bývalým) jednatelem společnosti. Ani zánik společnosti jako dlužníka přitom nemůže mít vliv na zánik případného ručitelského závazku žalovaného na základě § 194 odst. 6 obch. zák., o nějž dovolatel opírá svůj nárok, když podle § 311 odst. 2 obch. zák. (jenž se skrze § 312 obch. zák. přiměřeně použije též na ručení, které vzniklo ze zákona) ručení nezaniká, jestliže závazek zanikl pro zánik právnické osoby, jež je nebo byla dlužníkem.

Uvedený účel plní v tuzemském právu přímá, deliktní odpovědnost (členů) statutárního orgánu věřitelům za škodu způsobenou porušením povinnosti podat návrh na prohlášení konkursu, která se v době, k níž se váže posuzovaná věc, opírala o § 3 odst. 2 zákona č. 328/1991 Sb., o konkursu a vyrovnání, ve znění pozdějších předpisů, a nyní vychází (pro insolvenční návrh) z § 99 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení.

Předpoklady této odpovědnosti se Nejvyšší soud podrobně zabýval v rozhodnutí uveřejněném ve Sbírce soudních rozhodnutí a stanovisek pod č. 33/2008. V tomto rozhodnutí mimo jiné uzavřel, že pokud pohledávka věřitele vznikla až v době, kdy statutární orgán společnosti či jeho člen byl v prodlení se splněním označené povinnosti (jak tomu mělo být dle dovolatelových tvrzení i v posuzované věci), je škodou celý rozdíl mezi tím, co společnosti jako dlužníku zbývá splnit věřiteli, a částkou, kterou věřitel posléze obdržel v konkursu na úhradu této pohledávky. Posuzováním uplatněného nároku z tohoto hlediska se však odvolací soud nezabýval když vycházel pouze z právní kvalifikace uplatněného nároku předestřené žalobcem. Jeho právní posouzení věci je proto neúplné a tedy i nesprávné.